

Kastekodin opas

Perhon seurakunta

Kasteen merkitys

KASTEEN KAUTTA KRISTITYKSI

Kirkon jäseneksi tullaan kasteen kautta. Kasteessa ihminen liittyy kotipaikkansa paikallisseurakuntaan ja maailmanlaajuiseen kristilliseen kirkkoon. Kastepäivästä alkaen ihminen on oikeutettu pitämään itseään kristittyinä ja turvautumaan Jumalan rakkauteen ja Kristuksen sovitusyöhön. Kasteessa on kysymys yksin siitä, mitä Jumala tekee. Kastetta eivät tee kasteeksi ihmisen ansiot tai usko. Siksi kirkossa on aina kastettu lapsia. Kasteeseen liittyy varhaisvuosista alkava kristillinen kasvatus.

Kristillinen kaste ei näin ole yksistään nimen antamiseen ja julkistamiseen liittyvä juhlallisuus, ei myöskään vertauskuvallinen seremonia. Kaste on sakramentti, pyhä toimitus, jonka Kristus on asettanut. Siinä Jumalan näkymätön armo saa näkyvän muodon. Se ei ole pelkkä merkki Jumalan rakkaudesta ja armosta, vaan myös todella antaa sen, minkä merkinä se on.

Pyhänä toimituksena kaste on ihmisen ymmärryksen ylittävä salaisuus, siinä toimii ja vaikuttaa yksin Jumala. Kasteen oikea käyttäminen edellyttää uskoa, joka ottaa kasteen siunauksen vastaan, mutta kaste ei vaikuta ihmisen uskon perusteella eikä tuloksena vaan yksinomaan Jumalan armon työnä.

OSALLISEKSI PYHÄSTÄ HENGESTÄ

Kaste liittyy ihmisen Kristuksen opetuslasten joukkoon, se siirtää hänet elämään uutta elämää, se sitoo kohtalonyhteyteen ristiinnaulitun ja ylösnousseen Kristuksen kanssa. "Kaikki te, jotka olette Kristuksen kastettuja, olette pukeneet Kristuksen yllenne" (Gal. 3: 27). Kaste vaikuttaa syntien anteeksisaamiseen, kasteessa ihminen tulee osalliseksi Pyhästä Hengestä. Kaikki tämä tapahtuu kasteessa, siinä ei vain kuvata sitä.

Kasteeseen sisältyy lahjan ohella velvoitus panna joka päivä pois vanha ja pukeutua uuteen. Kastetun kristityn koko elämä on rakkauden käskyn täyttämistä, jatkuvaa "vanhan", syntisen ja itsekkään ihmisen ristiinnaulitsemista, jotta "uusi" uskon ja rakkauden ihminen saisi tilaa ja nousisi ylös. Luterilaisen kirkon opetus maallisesta kutsumustyöstä on perimmältään oppia kasteesta, opetusta siitä, miten ihminen päivittäin kuolee ja nousee ylös antaessaan perheessä ja yhteiskunnassa oman elämänsä toisille, lähimmäisilleen.

KOTIKASTE

Suomalainen kotikastekäytäntö poikkeaa yleisestä traditiosta. Kotikasteessa kohtaavat pyhä toimitus ja perheen arki. Kaste saa perhejuhlan luonteen, se kokoaa sukulaisia ja eri sukupolvia yhteen suvun nuorimman jäsenen ympärille.

Kotona järjestettävässä kastetoimituksessa osanottajat seisovat kastepöydän ympärillä. Pöytä peitetään valkealla liinalla. Pöydälle asetetaan kastemalja, usein kastemekon tavoin suvussa kulkeva, Raamattu ja valkoinen kynttilä sekä vihkiraamattu. Kastemaljan viereen taitetaan pieni valkoinen liina pään kuivaamista varten. Kukkakimppu tai kastemaljaa kiertävä kukkaseppelä voi koristaa kastepöytä.

KASTEJUHLAN SYMBOLIIKKA

Kastejuhlan liturginen väri on valkoinen, ilon ja kiitollisuuden, myös puhtauden väri. Valkoinen kastepuku, jota alkukirkossa pidettiin päällä vielä viikko kasteen jälkeenkin, merkitsee "valkeudessa vaeltamista" ja "Kristuksen päälleen pukemista". Kastepöydän Raamattu kuvaa Jumalan sanaa, palava kynttilä rukousta ja elävät kukat Jumalan luomistyötä.

Kastetoimituksen kulku

ENNEN KASTETOIMITUSTA

Kaste toimitetaan noudattaen kaavaa, jonka runko löytyy virsikirjan loppusivuilta. Tavallista on, että kaavan yksityiskohdat ja vaihtoehtoiset osat otetaan puheeksi vanhempien ja papin välisessä kaste keskustelussa. Nykyinen kaava tarjoaa kastejuhlassa läsnäoleville runsaasti mahdollisuuksia aktiivisesti osallistua toimituksen kulkuun.

Ennen toimituksen alkua lapsi puetaan kastepukuun. Toimituksen aikana lapsi on yleensä kummin, joskus vanhemman tai isovanhemman sylissä. Kastemaljaan kaadetaan kasteeseen tarvittava määrä vettä. Kastepöydän valkoinen kynttilä sytytetään.

KASTETOIMITUKSEN KULKU

Kastejuhla aloitetaan ja päätetään virrellä. Virsiä vanhemmat voivat etukäteen etsiä virsikirjasta. Juhlaan sopivia tuttuja virsiä löytyy kastevirsistä (214 - 219), lastenvirsistä (490 - 503) tai kodin ja perheen virsistä (464 - 471).

Alkuvirren ja johdantosanojen jälkeen luetaan psalmiteksti. Psalmin jälkeen tulevat kysymykset: ensiksi vanhemmilta kysytään lapsen nimeä. Jompi kumpi vanhemmista kertoo lapsen nimen. Tämä korostaa sitä, että vanhemmat antavat

Jos vain isä kuuluu kirkkoon, lapsi voidaan kastaa, mikäli vanhemmat keskenään sopien tekevät kirkkoherranvirastossa uskontokuntasopimuksen.

Jos kumpikaan vanhemmista ei kuulu kirkkoon, lasta ei voida alle 15-vuotiaana ottaa kirkon jäseneksi.

KASTEKESKUSTELU

Kastejuhlan valmistelu alkaa yhteydenotosta seurakuntaan. Kirkkoherranviraston (puhelin 8235 320) kanssa sovitaan kastejuhlan aika, paikka ja kasteen toimittava pappi. Kasteen toimittavat pääsääntöisesti oman seurakuntamme papit, mutta vanhemmat voivat halutessaan pyytää myös jonkun muun papin. Asiasta on hyvä sopia riittävän ajoissa, viimeistään kaksi viikkoa ennen suunniteltua kastepäivää.

Nykyisin on yleistä, että pappi käy kastekodissa ennen kastejuhlaa. Kaste keskustelussa, joka voidaan käydä muuallakin kuin kodissa, pappi ja lapsen vanhemmat tutustuvat toisiinsa. Tapaamisessa on mahdollista vaihtaa ajatuksia lapsen nimien ja kummien valinnasta, käydä yhdessä läpi kastetoimituksen kulku, sopia kastekaavan vaihtoehtoisista osista ja keskustella kristillisen kasteen uskonnollisesta sisällöstä.

Papit ovat tavattavissa kirkkoherranvirastossa:

*** kirkkoherra Juha Karhulahti keskiviikkoisin ja perjantaisin klo 9 - 12, puhelin 8235 321 tai matkapuhelin 0500 361 174**

*** seurakuntapastori Lauri Huhtinen maanantaisin ja tiistaisin klo 9 - 12, puhelin 8235 322 tai matkapuhelin 050 4130 960.**

Kastepaikka

KIRKKOKASTE

Kaste toimitetaan kirkossa, kotona tai muualla sen mukaan kuin pappi ja lapsen vanhemmat kaste keskustelussa siitä sopivat. Suurimmassa osassa kristikuntaa kaste toimitetaan kirkossa. Kastetoimitus kotikirkossa alleviivaa toimituksen luonnetta jumalanpalveluselämän osana ja seurakuntaan ottamisen juhlanä.

Kirkkokaste voidaan toimittaa myös päiväjumalanpalveluksen yhteydessä, jolloin koko kirkkokansa pääsee osallistumaan kastejuhlaan. Käytännön järjestelyistä vastaa seurakunnan seurakuntamestari.

Nimen valinta

SUKUNIMEN MÄÄRÄYTYMINEN

Vanhemmat antavat lapselleen nimen. Nimi lausutaan kastettaessa. Näin korostuu Jumalan armon henkilökohtainen luonne ja ihmisen arvo ainutkertaisena yksilönä. Kastepäivästä alkaen nimi tulee viralliseen käyttöön.

Lapsen sukunimeksi tulee vanhempien yhteinen sukunimi. Jos toinen vanhemmista käyttää sukunimenään yhteisen nimen eteen liitettyä entistä nimeään, tämä henkilökohtainen sukunimi ei voi tulla lapselle.

Lapsen vanhemmat ovat myös voineet kumpikin säilyttää oman sukunimensä. Tällöin he voivat valita, kumman puolison nimi lapselle annetaan. Jos yksimielisyyteen pääseminen tuottaa ylivoimaisia vaikeuksia, lapsi merkitään rekisteriin äidin sukunimellä. Ongelma poistuu, mikäli pariskunnalla on ennestään yhteisiä lapsia. Sääntönä on, että samojen vanhempien yhteisillä lapsilla on sama sukunimi.

Jos kastettavan lapsen vanhemmat eivät ole naimisissa, esitetyistä rekisteröintilomakkeesta puuttuvat isää koskevat tiedot. Lapsi saa tällöin äidin sukunimen. Isän sukunimen antaminen on mahdollista vain, jos tuomioistuin on vahvistanut isyyden ja virallinen todistus siitä on tullut seurakuntaan. Sukunimi voidaan ilman lääninhallituksen päätöstä myöhemmin muuttaa isän sukunimeksi, kun tunnustamisasiakirjat ovat käytettävissä.

ETUNIMEN VALINTA

Etunimen valinnalle nimilaki asettaa rajoituksia. Lapsen nimi ei saa olla muodoltaan tai kirjoitustavaltaan kielenvastainen. Nimestä tulee ongelmitta käydä ilmi sukupuoli, miehen nimeä ei saa antaa naiselle eikä naisen nimeä miehelle.

Nimi joka ennestään on sisaruksella tai puolisisaruksella, voidaan antaa vain toisen etunimen ohella. Nimien enimmäismäärä rajoitetaan kolmeen. Nimet voivat olla yhdysnimiä, joten on mahdollista antaa lapselle kuusi nimeä. Niin kauan kuin vanhemmat nimeä etsiessään pysyvät almanakan etunimistön piirissä, ongelmia ei synny. Epäselvissä tapauksissa oikeusministeriön nimilautakunta antaa lausuntoja etu- ja sukunimistä.

Kummit

KUKA VOI OLLA KUMMI?

Kastettavalla pitää olla vähintään kaksi evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuuluvaa, rippikoulun käynnyttä ja konfirmoitua kummiä. Kummi voi olla myös ulkomaalainen evankelis-luterilaisen kirkon jäsen. Kahden luterilaisen kummin lisäksi lapsella voi olla kummeja, jotka kuuluvat johonkin toiseen lapsikasteen hyväksyvään kristilliseen kirkkoon tai yhteisöön. Tällaisia ovat esimerkiksi anglikaanit, katolilaiset, metodistit ja ortodoksit. Katolinen kirkko on kuitenkin esittänyt toivomuksen, etteivät sen jäsenet toimisi kummeina muun kirkon yhteydessä.

Vähintään kahden kummin tulisi osallistua kastetoimitukseen, mutta toivottavaa on, että kaikki kummit olisivat läsnä. Jos kummit eivät ole läsnä, paikalla on oltava kaksi todistajaa, koska kaste on sinä mielessä oikeudellinen toimi, että lapsi sen perusteella virallisesti merkitään väestörekisteriin.

KUMMIN TEHTÄVÄT

Kummi on kastetulle läheinen aikuinen ystävä ja käytännön auttaja. Kummin tehtävä on ylhäältä tukea vanhempia turvallisen kasvuympäristön rakentamisessa lapselle ja toimia tilanteen niin vaatiessa vanhempien sijaisena. Toisaalta kummi ikään kuin seurakunnan valtuuttamana ja kristittyjen yhteistä pappeutta toteuttaen ottaa vastuuta lapsen kristillisestä opetuksesta ja kasvatuksesta ja kantaa häntä rukouksin.

Valitessaan lapselleen kummeja vanhemmat puntaroivat kummiehdokkaiden elämänarvoja ja mahdollisuuksia kummin tehtävien hoitamisessa. On tärkeää, että kummien yhteys perheeseen voi säilyä kiinteänä lapsen varttuessa aikuiseksi.

Kummeja ei voi myöhemmin vaihtaa eikä kummiksi kutsutulta henkilöltä riistää tätä tehtävää kastetoimituksen jälkeen.

Kastejuhlan valmistelu

LAPSEN ODOTUS

Lapsen odotukseen liittyy vaihtelevia tunteita syvästä ilosta jännittyneeseen huoleen lapsen ja äidin terveydestä. Odotusaikana vanhemmilla on hyvää aikaa valmistautua lapsen syntymän jälkeiseen elämään. He käyvät keskustelua lapsensa nimestä ja kummeista ja suunnittelevat kastejuhlan eli ristiäisten järjestämistä.

Nykyisin lähes yhdeksän suomalaista kymmenestä tuo vastasyntyneet lapsensa kasteelle ja haluaa näin huolehtia siitä, että lapset ja nuoret saavat kristinuskon opetusta koulussa ja rippikoulussa. Näin kastejuhla ylhäältä ilmentää suomalaisten tahtoa kasvattaa nousevat sukupolvet isien ja äiti uskoon ja elämäntapoihin, toisaalta se on nuorten perheiden vaalimaa suomalaiskotien juhlaperinnettä.

MERKINTÄ VÄESTÖREKISTERIIN

Kun lapsi syntyy, vanhemmat voivat kaikessa rauhassa valmistella kastejuhlaa. Väestörekisteriasetuksen mukaan lapsi on kahden kuukauden kuluessa syntymästä merkittävä väestörekisteriin. Esitetytty *Lapsen tietojen ilmoittaminen* -lomake lähetetään lapsen kotiin sen jälkeen, kun syntymäilmoitus on saapunut sairaalasta väestörekisterin pitäjälle.

LOMAKKEELLE VALMIIKSI MERKITYT TIEDOT

Lomakkeen kohtaan *Lapsen ja hänen vanhempiansa tiedot* valmiiksi tehdyt merkinnät perustuvat väestötietojärjestelmässä olleisiin tietoihin sillä hetkellä, kun lapsen syntymätiedot rekisteröitiin. Jos vanhemmat olivat tällöin avioliitossa keskenään, on lomakkeelle merkitty tiedot kummastakin vanhemmasta. Muussa tapauksessa lomakkeelle on merkitty vain äidin tiedot. Isän tiedot rekisteröidään väestötietojärjestelmään myöhemmin sen jälkeen, kun käräjäoikeudesta on saatu ilmoitus isyyden vahvistamisesta.

JOS TOINEN VANHEMMISTA EI KUULU KIRKKOON

Lapsi voidaan kastaa, jos jompi kumpi lapsen vanhemmista on kirkon jäsen. Jos ainoastaan äiti kuuluu kirkkoon, lapsi voidaan kastaa, koska lapsi ensisijaisesti seuraa äitinsä uskontokuntaa. nimen ja pappi vain kastaa. Tämän jälkeen pappi kysyy vanhemmilta: haluavatko he, että lapsi kastetaan kristilliseen uskoon. Kolmas kysymys kohdistetaan sekä vanhemmille että kummeille, haluavatko he huolehtia lapsen kristillisestä kasvatuksesta. Molempiin kysymyksiin vastataan: tahdon. Kysymysten jälkeen seuraa ristinmerkin tekeminen lapsen otsaan ja rintaan. Tästä juontuu kastejuhlan nimitys ristiäiset. Tämän jälkeen on Raamatun lukua, esim. Lasten evankeliumi (Matt. 10: 13 - 16). Sen voi lukea lapsen isovanhempi, kummi tai joku muu aikuinen henkilö. Pappi pitää kastepuheen. Puheen jälkeen tulee rukous, johon sisältyy kastekäsky. Yhteen ääneen lausutun uskontunnustuksen jälkeen tapahtuu veden valelu. Pappi ottaa kastemaljan ja asettaa sen lapsen pään alapuolelle ja valelee vettä kolme kertaa päähän sekä sen jälkeen kuivaa pään pienellä liinalla. Vanhemmat ja kummit voivat panna lapsen pään päälle kädet yhdessä papin kanssa ja lapsi siunataan apostolisella siunauksella. Tämän jälkeen pappi voi selittää kastepuvun merkitystä ja sytyttää sitten kastekynttilä pöydällä olevasta kynttilästä ja antaa sen vanhemmille. Kaste päättyy rukouksiin ja loppuvirteen.

KASTEKYNTTILÄ, TODISTUKSET JA ESIRUKOUS

Kastekynttilä, kastetodistus ja kirja ovat seurakunnan lahja kastekotiin. Ne jäävät perheeseen muistoksi kastejuhlasta. Kastekynttilää on tapana polttaa lapsen kaikkina merkkipäivinä konfirmaatioon saakka. Kummeille annetaan kummitodistus.

Kastejuhlaa seuraavana sunnuntaina seurakunnan yhteisessä jumalanpalveluksessa luetaan lapsen nimi ja rukoillaan hänen samoin kuin hänen vanhempiansa ja kummiensa puolesta. Päivämäärä merkitään kastetodistukseen. Seuraavan viikon kirkollisissa lehti-ilmoituksissa ilmoitetaan lapsenne kasteesta, ellette näitä ilmoittamisia kastepapin välityksellä tai kirkkoherranvirastoon ilmoittamalla kiellä.